“Durf de moed op te brengen om in lezen te investeren. Het is te belangrijk om dat niet te doen!”

Jacques Vriens

Een leesbevorderingsbeleid op school = van leRensbelang

Graag lezen doet beter en meer lezen

Sleutel tot:

- Betere taalverwerking
- Sterker in spelling
- Grotere woordenschat
- Meer inzicht in wiskunde, wetenschap & techniek, cultuur...

15 minuten lezen per dag kan 1.000 nieuwe woorden per jaar opleveren!

Elke docent = een leesplezier-ambassadeur

Een sterke leescultuur op school = van leVensbelang

Schoolbreed inzetten op leesattitude en leesmotivatie

Positieve impact op:

- Verbeelding
- Empathie
- Kritisch denken
- Welbevinden
- (Inter)culturele competenties

“Praten over wat je gelezen hebt is essentieel, omdat we pas weten wat we denken als we het onszelf horen zeggen.”

Aidan Chambers

Boekintroductie

Begin elk (voor)leeskwartier met het ritueel van een boekintroductie: een effectieve manier om jongeren te helpen bij het kiezen van een boek. Gebruik hiervoor verschillende soorten boeken, want je wilt aan alle leesvoorkeuren tegemoet komen.

Er is een boek voor iedere leerling

Maak gebruik van:

- boeken bij een thema of actualiteit
- boeken bij een leescampagne
- nieuwe aanwinsten of ‘weesboeken’
- een populaire schrijver of serie
- een ‘gouwe ouwe’
- een van de soorten onder voorleesvarianten

Laat je niet alleen leiden door je eigen smaak, maar sluit aan bij de interesses van de leerlingen.

In 5 minuten enthousiast voor lezen: boekenpitch

Je hebt maar een paar minuten nodig om een goed beeld te geven van een boek. Als je het zelf niet gelezen hebt, informeer jezelf dan door bijv. een recensie te lezen.

1. Laat het boek zien en steek je enthousiasme niet onder stoelen of banken.
2. Laat de kaft en titel zien. Vraag wat dit bij hen oproept. Verbind de reacties met het verhaal.
3. Vat het verhaal in een paar zinnen samen of lees de flaptekst voor.
4. Lees een fragment voor. Vertel wat eraan vooraf ging en stop op een spannend moment.
5. Zeg dat wie wil weten hoe het verder gaat het boek zelf maar moet lezen. Zet het op een goed zichtbare plek of spreek af wie het mag lenen.

Vrij lezen

De hele klas leest op een vast moment van de dag in een zelfgekozen boek om plezier te ervaren en een eigen smaak te ontwikkelen. Interesse is leidend, niet het niveau.

Gebruik de leestijd goed

De tijd waarin leerlingen aan het lezen zijn, gebruik je om korte 1-op-1-gesprekken met hen te voeren over hun leeservaring. Schenk aandacht aan wat er zo leuk is of waarom het misschien niet zo goed gaat. En ga dan samen op zoek naar een boek dat beter bij de leerling past.

Leesplezier bij leesproblemen

Leerlingen met leesproblemen, zoals dyslexie of een matige leesmotivatie, moeten juist veel lezen. Wat kun je doen om ze enthousiaster te maken?

- Zorg voor succeservaringen.
- Voer leesgesprekken om hun interesse te onderzoeken.
- Wissel werkvormen af en zet ook luisterboeken in.
- Bied haalbare leesuitdagingen aan. Geef ze het gevoel dat ze iets kunnen.
- Geef ze zeggenschap over hun eigen leesproces. Begeleid ze goed in het kiezen van boeken, maar laat de keuze aan hen over.
- Introduceer een beloningssysteem. De intrinsieke motivatie – het leesplezier – zal het overnemen van de extrinsieke stimulans.

Voorlezen

Aanleiding om te lezen én praten

Voorlezen is een belangrijke werkvorm om jongeren kennis te laten maken met diverse genres en hen nieuwsgierig te maken voor specifieke titels. Daarnaast is het een effectieve manier om de woordenschat te vergroten. Voorleesfragementen zijn bovendien een kapstok om het gesprek over lezen en literatuur te voeren.

Door voor te lezen ontdekken jongeren welke boeken en auteurs hun voorkeur hebben. Voorlezen is ook goed in te passen bij andere vakken. Het kan een uitgangspunt zijn om te praten over maatschappelijke en sociaal-economische onderwerpen en te werken aan burgerschap. De overige tijd gebruik je door als docent het goede voorbeeld te geven en zelf ook te lezen.

Voorleesvarianten

Sluit met je keuze niet alleen aan bij een thema of project, maar varieer ook in boeksoorten, zoals:

- Het hele boek
  Sluit altijd af met een cliffhanger
- Een fragment
  Smaakmaker tot zelf lezen
- Een kort afgerond verhaal
  Verhalenbundel of sprookje
- Een gedicht
  Verhalende gedichten of berijmde verhalen
- Een informatief boek
  Bied feitelijke kennis van de wereld

Praten

Vervang het (voor)leeskwartier regelmatig door het praten over boeken of het praten over leesmotivatie. Belangrijk voor de ontwikkeling van jongeren, want:

- ze ontdekken een reden om (meer) boeken te lezen;
- ze leren andere boeken kennen;
- ze leren om hun gedachten onder woorden te brengen;
- ze leren naar elkaar te luisteren en op argumenten van anderen te reageren;
- ze leren boeken verbinden met hun eigen belevingswereld en met die van anderen;
- ze krijgen oog voor de techniek van het schrijven en voor de kwaliteit van boeken.

Boekenkring: praten over lezen

Een inspirerende werkvorm voor het praten over lezen, het uitwisselen van leestips en het creëren van een leescultuur. Deze ‘rotonde van de leesbevordering’ kan worden ingevuld door bijvoorbeeld boekensushi of speeddate aan de hand van een boek.

Literaire leesgesprek: praten over boeken

Een verdiepende werkvorm waarbij leerlingen hun gedachten en gevoelens, die zij hebben ervaren tijdens het (voor)lezen, met elkaar delen. De Britse leesbevorderingsexpert Aidan Chambers onderscheidt drie soorten vragen om klassikaal, in groepjes of in tweetallen te praten over een boek, fragment of gedicht:

1. Basisvragen, over de eerste indruk.
2. Algemene vragen, over verwachtingen, vergelijkingen en de beleving.
3. Specifieke vragen, over kenmerken van personages, locaties en perspectieven.

Boekbeleving

Sluit elk (voor)leeskwartier af met het ritueel van reflecteren op je boek: een effectieve manier om jongeren bewust te maken van wat ze hebben gelezen (of gehoord) en hoe ze dat hebben ervaren. Gebruik deze afsluiting om de jongeren boeken te laten promoten aan elkaar.

Boekpromotie

- Laat 1 of meer jongeren in een paar minuten iets vertellen over het boek dat zij gelezen hebben (of dat je hebt voorgelezen): het verhaal, de personages, de eigen beleving van het boek (of fragment).
- Stimuleer dat jongeren boeken waarover ze enthousiast zijn doorgeven aan een klasgenoot. Kom erop terug als het boek uit is: was het een passende keuze?
- Laat de leerling een boekwikkel om het boek doen met een persoonlijke leestip.
- Meer verwerkingsideeën: boekendoos maken, brief aan een personage schrijven, nieuw omslag ontwerpen, filmpje opnemen voor ‘Why I love this book’, boekentrailer maken etc.

wij gaan voorlezen

de Bibliotheek op school

Een sterke leescultuur op school = van leVensbelang

Schoolbreed inzetten op leesattitude en leesmotivatie

Positieve impact op:

- Verbeelding
- Empathie
- Kritisch denken
- Welbevinden
- (Inter)culturele competenties

Praten

Vervang het (voor)leeskwartier regelmatig door het praten over boeken of het praten over leesmotivatie. Belangrijk voor de ontwikkeling van jongeren, want:

- ze ontdekken een reden om (meer) boeken te lezen;
- ze leren andere boeken kennen;
- ze leren om hun gedachten onder woorden te brengen;
- ze leren naar elkaar te luisteren en op argumenten van anderen te reageren;
- ze leren boeken verbinden met hun eigen belevingswereld en met die van anderen;
- ze krijgen oog voor de techniek van het schrijven en voor de kwaliteit van boeken.

Boekenkring: praten over lezen

Een inspirerende werkvorm voor het praten over lezen, het uitwisselen van leestips en het creëren van een leescultuur. Deze 'rotonde van de leesbevordering' kan worden ingevuld door bijvoorbeeld boekensushi of speeddate aan de hand van een boek.

Literaire leesgesprek: praten over boeken

Een verdiepende werkvorm waarbij leerlingen hun gedachten en gevoelens, die zij hebben ervaren tijdens het (voor)lezen, met elkaar delen. De Britse leesbevorderingsexpert Aidan Chambers onderscheidt drie soorten vragen om klassikaal, in groepjes of in tweetallen te praten over een boek, fragment of gedicht:

1. Basisvragen, over de eerste indruk.
2. Algemene vragen, over verwachtingen, vergelijkingen en de beleving.
3. Specifieke vragen, over kenmerken van personages, locaties en perspectieven.

Een leesplezierbeleid op school = van leRensbelang

Graag lezen doet beter en meer lezen

Sleutel tot:

- Betere taalverwerking
- Sterker in spelling
- Grotere woordenschat
- Meer inzicht in wiskunde, wetenschap & techniek, cultuur...

Vrij lezen

De hele klas leest op een vast moment van de dag in een zelfgekozen boek om plezier te ervaren en een eigen smaak te ontwikkelen. Interesse is leidend, niet het niveau.

Gebruik de leestijd goed

De tijd waarin leerlingen aan het lezen zijn, gebruik je om korte 1-op-1-gesprekken met hen te voeren over hun leeservaring. Schenk aandacht aan wat er zo leuk is of waarom het misschien niet zo goed gaat. En ga dan samen op zoek naar een boek dat beter bij de leerling past.

Leesplezier bij leesproblemen

Leerlingen met leesproblemen, zoals dyslexie of een matige leesmotivatie, moeten juist veel lezen. Wat kun je doen om ze enthousiaster te maken?

- Zorg voor succeservaringen.
- Voer leesgesprekken om hun interesse te onderzoeken.
- Wissel werkvormen af en zet ook luisterboeken in.
- Bied haalbare leesuitdagingen aan. Geef ze het gevoel dat ze iets kunnen.
- Geef ze zeggenschap over hun eigen leesproces. Begeleid ze goed in het kiezen van boeken, maar laat de keuze aan hen over.
- Introduceer een beloningssysteem. De intrinsieke motivatie – het leesplezier – zal het overnemen van de extrinsieke stimulans.

Inspiratie nodig? Kijk op: jeugdbibliotheek.nl • lezeninhetvmbo.nl • degrotevriendelijkepodcast.nl • leesbevorderingindeklas.nl

Bronnen: iedereenleest.be • Broekhof, K. (2015), *Van leesmotivatie naar taalprestatie*. Amsterdam - Kunst van Lezen

www.lezen.nl | www.debibliotheekopschool.nl | www.kb.nl